

Sygn. akt III U 275/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Piotr Witkowski</i>
Protokolant:	<i>st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lutego 2019r. w Suwałkach

sprawy **B. Ł.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

w związku z odwołaniem B. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 23 marca 2018 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje B. Ł. prawo do emerytury od dnia (...)

Sygn. akt III U 275/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 23.03.2018r. odmówił B. Ł. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31.12.1948r. emerytura przysługuje, jeżeli spełnił łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny, wynoszący 60 lat dla mężczyzn;
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego;
- w dniu wejścia w życie przepisów ustawy emerytalnej, tj. 01.01.1999r., udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat, w tym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze,

wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zakład odmówił B. Ł. prawa do emerytury, ponieważ nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy i nie osiągnął wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat.

Do stażu pracy w warunkach szczególnych organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia w (...) od 04.08.1975r. do 31.07.1992r., ponieważ nie został on udokumentowany świadectwem pracy w warunkach szczególnych wystawionym przez macierzysty zakład pracy, lecz świadectwem wystawionym przez przechowawcę akt osobowych po zlikwidowanym zakładzie. Organ ten nie jest zaś upoważniony do potwierdzania okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od tej decyzji B. Ł. domagał się jej zmiany i uwzględnienia świadectwa pracy określającego okres pracy w warunkach szczególnych od 04.08.1975r. do 31.07.1992r. Powołał się na zeznania świadków, którzy potwierdzą jego pracę w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, uzasadniając jak w zaskarżonej decyzji. Dodatkowo wskazał, iż odwołujący się jest członkiem OFE, ale złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Ponadto wskazał, że odwołujący się urodził się w dniu (...), a wniosek o emeryturę złożył w dniu 02.03.2018r. Na dzień 01.01.1999r. udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Zważywszy mianowicie na cały zebrany w sprawie materiał dowodowy i argumenty zaprezentowane przez odwołującego się uznać należało, że ma on również co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Jak wynika z orzecznictwa, czego potwierdzeniem jest choćby wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02.02.1996r. II URN 3/95, w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Przepisy bowiem kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują w tym względzie żadnych ograniczeń w postępowaniu przed sądami.

Ewentualne ograniczenia dowodowe wskazane w §2 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) bądź wynikające z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania w sprawie o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz.U. z 2011r. Nr 237, poz. 1412), sprowadzające się do złożenia na piśmie stosownych świadectw pracy, dotyczą wyłącznie postępowania przed organami rentowymi.

Pod względem pracy w warunkach szczególnych rozważeniu i ostatecznie uwzględnieniu podlegał okres zatrudnienia w (...) od 04.08.1975r. do 31.07.1992r. Z dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych wynikało, że odwołujący się został zatrudniony na stanowisko obuwnika. Następnie od 27.04.1978r. do 07.05.1980r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu został ponownie zatrudniony w (...) od 26.05.1980r. na stanowisku robotnika akordowego, a od 01.01.1981r. otrzymał angaż na stanowisko obuwnika, od 31.07.1982r. – obuwnik wykrawacz, od 02.01.1990r. – wykrawacz i od 02.01.1991r. – montażysta. Praca odbywała się w systemie dwuzmianowym.

Z uwagi na brak zakresów obowiązków rodzaj wykonywanych czynności i ustalenia na czym polegała praca na powyższych stanowiskach Sąd oparł na zeznaniach świadków: M. M., A. M., W. P. i W. W. oraz odwołującego się.

Wynikało z nich, że odwołujący się pracował na hali montażowej i ćwiekował (montował) buty – noski i boki. Wykrawał również na maszynie spody, podeszwy i obcasy. Przed zakończeniem pracy odwołujący wywoził również odpady związane z produkcją obuwia. Na oddziale zajmującym się wykrawaniem, nie było klejów, używano ich na oddziale – montażu. Klejono przy pomocy butaprenu i utwardzacza. Montażyści oraz inni pracownicy z tego oddziału nie nosili masek.

W celu ustalenia, czy w spornym okresie odwołujący się pracował w warunkach szczególnych, Sąd uzyskał dwie opinie biegłych sądowych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Pierwszą opinię wydał biegły Z. C., który w oparciu o analizę akt osobowych i zeznania świadków M. M. oraz A. M. i odwołującego się nie stwierdził, aby praca wykonywana przez B. Ł. w tym okresie była pracą w warunkach szczególnych. Wskazywał, że żadne z zajmowanych przez niego w tym okresie stanowisk pracy nie zostało wymienione bezpośrednio w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. Za pracę w warunkach szczególnych można byłoby uznać tylko te wykonywane bezpośrednio ze szlifowaniem, klejeniem i wykończeniem wyrobów przemysłu skórzanego. Odwołujący się nie wykonywał jednak prac związanych ze szlifowaniem, klejeniem czy wykańczaniem wyrobów skórzanych. Dodatkowo wskazał, że wywożenie odpadów poprodukcyjnych nie należy do pracy w warunkach szczególnych. Praca zaś na stanowisku montażysty mogłaby być jedynie zaliczona do pracy w warunkach szczególnych, polegająca na oklejaniu elementów składających się na but. W swojej opinii biegły wskazał również, że w aktach osobowych nie ma dokumentów, które w sposób jednoznaczny wskazywałyby jakie czynności odwołujący się wykonywał na stanowisku obuwnika jako pracownik akordowy.

W wyniku zastrzeżeń odwołującego się i po uzupełnieniu materiału dowodowego m.in. o zeznania świadków W. P. i W. W., którzy szczegółowo wskazali na charakter pracy odwołującego się związany z wykrawaniem wyrobów i ich klejeniem, przy czym odwołujący się stale niemal pracował, Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego z zakresu bhp – K. P., który zaopiniował, iż rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego się w spornym wymienionym okresie, pozwala zakwalifikować ją według załącznika rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.) w okresach:

- od 4.08.1975r. do 25.05.1980r. do Działu VII. W przemyśle lekkim, pod pozycją 14 Prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego;
- od 26.05.1980r. do 30.09.1990r. do Działu VII. W przemyśle lekkim, pod pozycją 12 Produkcja spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych;
- od 01.10.1990r. do 31.07.1992r. do Działu VII. W przemyśle lekkim pod pozycją 14 Prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego.

Biegły szczegółowo przytoczył zeznania świadków, odwołującego się oraz konkluzje opinii pierwszego biegłego i zastrzeżenia odwołujące się. Analizując zaś środowisko pracy, w jakim był zatrudniony odwołujący się, biegły powołał się m.in. na sprawę o sygn. III U 426/05 z odwołania świadka W. P. przeciwko ZUS o emeryturę, w której wskazano, iż (...)Państwowy Inspektor Sanitarny nie archiwizuje już badań środowiska pracy wykonanych w (...), potwierdzających spełnienie norm higienicznych środowiska pracy, przy narażeniu na czynniki szkodliwe. Znane wyniki badań czynników szkodliwych w środowisku pracy z lat osiemdziesiątych wykazywały przekroczenia stężenia benzyny ekstrakcyjnej przy klejeniu obuwia. Wyniki pomiaru hałasu z tego okresu wykonane przez (...) w S. wskazały na poziom 88 dB (85dB to NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie hałasuj) na manipulacji przy wycinarkach obuwia.

W obliczu takiego materiału dowodowego w sprawie, biegły wskazał, że na zaliczenie pracy odwołującego się do warunków szczególnych, w istotny sposób wpływa analiza występujących zagrożeń dla życia lub zdrowia w miejscu pracy, przy wykrawaniu spodów i montażu obuwia. W oparciu o dane literaturowe oraz wyniki badań środowiska pracy (...), wykonane przez (...) w S., biegły zidentyfikował następujące czynniki szkodliwe, uciążliwe i niebezpieczne:

Czynniki szkodliwe:

- hałas - możliwość uszkodzenia słuchu;
- szkodliwe czynniki pyłowe: pyły ze skór - możliwość chorób układu oddechowego (w tym uczuleń i chorób alergicznych);
- szkodliwe czynniki chemiczne: toluen, benzen, octan butylu, nitrobenzen i benzyna;
- szkodliwe czynniki biologiczne - bakterie (pałeczki gram-dodatnie) i alergeny białkowe. Czynniki uciążliwe:
- wymuszona, najczęściej stojąca pozycja ciała podczas pracy (ból pleców, nóg, ramion i rąk);
- ręczny transport ciężarów - dolegliwości bólowe wynikające z przeciążenia układu mięśniowo-szkieletowego;
- obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego wynikające z pracy powtarzalnej w tym ZKCN (zespół kanału cieśni nadgarstka).

Czynniki niebezpieczne:

- urazy w wyniku wypadków przy maszynach w ruchu w tym przy prasach - obcięcie, zmiżdżenie, wciągnięcie, pochwycenie kończyn górnych;
- urazy podczas pracy ręcznymi narzędziami w tym młotkami, nożycami itp. - skaleczenia, stłuczenia.

Biegły dalej wskazał, iż istnieją niepodważalne dowody, że w (...) przekroczone były normy higieniczne środowiska pracy w tym hałasu (88dB) i benzyny (sprawozdanie z badań wykonane przez WSSE w latach osiemdziesiątych i przywołane w sprawie III U 426/05). Wykonując prace przy produkcji obuwia, odwołujący się był narażony na hałas. Ekwiwalentny więc poziom natężenia dźwięku w obszarach pracy pras do wykrawania spodów, był na poziomie 88dB. Szczególnie negatywny wpływ hałasu na pracowników jest zaś powszechnie znany. Szkodliwe czynniki pyłowe - pyły organiczne, których podstawową materią są cząstki różnych elementów zwierzęcych. Zwykle są to mieszaniny, w których obok cząstek zwierzęcych znajdują się też cząstki nieorganiczne oraz bogato reprezentowana mikroflora i makroflora wraz z wytwarzanymi przez nie substancjami, co jest składnikiem charakterystycznym dla tej rodziny pyłów. Niemal natomiast we wszystkich pyłach organicznych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego występują drobnoustroje, a także endotoksyny. Czynniki biologiczne w kontakcie ze skórą zwierzęcą to głównie bakterie, alergeny białkowe świń i owiec oraz zwierzęta skórnikowate. Odwołujący się miał ciągły kontakt ze skórą będąc narażony na czynniki wyżej wymienione. Do zdrowotnych skutków ekspozycji możemy zaliczyć bardzo szerokie spektrum chorób zakaźnych lub pasożytniczych. Szkodliwe również czynniki chemiczne oddziałujące na odwołującego się to głównie opary klejów i rozpuszczalników stosowanych w procesach produkcji obuwia. Nie można wykluczyć

znaczącego narażenia na szkodliwe czynniki chemiczne w tym czynniki toksyczne i rakotwórcze. Stosowany w procesie butapren i inne kleje kauczukowe to

dyspersja kauczuku naturalnego lub syntetycznego w rozpuszczalnikach organicznych. W procesie produkcji obuwia wykorzystywano butapren, który jest klejem produkowanym w oparciu o kauczuk chloroprenowy, żywice fenolowo-formaldehydowe oraz wypełniacze i rozpuszczalniki organiczne (benzyna, toluen, ksylen, octan etylu). Klej ten stosowany jest do klejenia skóry naturalnej i syntetycznej, gumy tkanin z surowców naturalnych, filcu oraz kombinacji wymienionych materiałów ze sobą. Szczególnie przydatny jest do klejenia obuwia np. łączenia wierzchów z podeszwami. Klej ten stosuje się na zimno, pokrywając obie klejone powierzchnie i łącząc je z sobą po tym, jak z kleju wyparuje większość rozpuszczalnika. Również stosowana benzyna ekstrakcyjna jest mieszaniną węglowodorów alifatycznych i aromatycznych, używana w produkcji obuwia głównie jako rozcieńczalnik do doprowadzania klejów do lepkości roboczej oraz

do mycia sprzętu. Benzyna ekstrakcyjna działa szkodliwie w przypadku narażenia drogą oddechową; stwarza poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie działania długofalowego. Pary benzenu tworzą mieszaniny wybuchowe z powietrzem, ponieważ są cięższe od powietrza gromadzą się przy powierzchni ziemi. Benzen jest substancją mogącą powodować raka. Fakt, że benzen jest czynnikiem wywołującym białaczkę u ludzi w warunkach narażenia zawodowego została dobrze udokumentowana na podstawie wyników licznych badań epidemiologicznych.

Mając to na uwadze i rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego się w poszczególnych okresach, a opisanej przez świadków przesłuchanych w sprawie i w ogóle charakteru pracy w (...), pozwala natomiast zakwalifikować ją do odpowiedniej pozycji Wykazu A załącznika rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Stanowiska pracy na których pracował B. Ł. wymienione są również w Wykazie A zarządzenia nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy Resortu Przemysłu Chemicznego i Lekkiego i tak:

- pkt. 12. Produkcja spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych:

7) obuwnik - wykrawacz (przy wykrawaniu elementów spodowych obuwia oraz przy wykrawaniu wielowarstwowym tekstyliu)

- pkt 14. Prace związane ze szlifowaniem, klejeniem i wykańczaniem wyrobów przemysłu skórzanego:

2) obuwnik - montażysta, formowacz, szwacz (przy nanoszeniu kleju i sklejanie elementów wyrobów z użyciem klejów toksycznych)

c4) obuwnik - montażysta, formowacz, szwacz (przy formowaniu cholewek, ćwiekowaniu i przesywaniu obuwia - dublowaniu)

Biegły zaznaczył, że rozporządzenie jak i zarządzanie wymieniają dwie zasadnicze czynności, które bezspornie odwołujący się wykonywał w całym spornym okresie zatrudnienia t.j. wykrawanie spodów na prasach i montaż obuwia z klejeniem. Czynność wywożenia odpadów po zakończeniu czynności głównych i pomocniczych jest tzw. czasem przygotowawczo-zakończeniowym, bez którego proces technologiczny by nie istniał. Proces produkcji obuwia przewidywał wykonywanie takiej czynności. Odwołujący się wywożąc odpady w znaczący sposób narażony był na obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego podczas transportu wózka i nie bez wpływu na jego zdrowie były unoszące się opary rozpuszczalników organicznych z butaprenu w tym toluen, benzen, benzyna i trichloroetylen. W tym stanie faktycznym biegły zaopiniował, że w spornych okresach związanych z procesem produkcji obuwia w warunkach przekroczenia higienicznych norm środowiska pracy, wskazujących na ich znaczną szkodliwość dla zdrowia, decyduje o zaliczeniu wykonywanych przez odwołującego się czynności do pracy w warunkach szczególnych.

Ostatecznie Sąd uwzględnił przy merytorycznym rozstrzygnięciu stanowisko drugiego biegłego z zakresu bhp, który w sposób szczegółowy i wyczerpujący przedstawił kwestie związane ze środowiskiem pracy nie tylko przy produkcji obuwia w ogóle, ale w tym konkretnym zakładzie pracy i zastawił je z zapisami Wykazu A. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy został przez biegłego szczegółowo przeanalizowany w oparciu o posiadaną przez niego wiedzę praktyczną i teoretyczną. Zastrzeżenia organu rentowego, który nie zgodził się z opinią biegłego P., nie wskazywały zaś na istotne uchybienia merytoryczne czy też faktyczne. Pierwszy biegły kwestie sporną potraktował schematycznie, bez dokładnej analizy środowiska pracy, które panowało w zakładzie pracy. Nie można wykluczyć, że uzupełnienie materiału dowodowego o dodatkowe zeznania świadków mogły spowodować zmianę stanowiska biegłego, jednak w sytuacji krytycznego stanowiska po stronie odwołującego się i przedstawionych przez niego zastrzeżeń, Sąd zdecydował o powołaniu innego biegłego z zakresu bhp.

Mając więc powyższe okoliczności na uwadze, stwierdzić należy, że odwołujący się spełnił wszystkie warunki do otrzymania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Posiada bowiem 25-letni okres składkowy i nieskładkowy niezbędny do jej otrzymania, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Wiek zaś 60 lat osiągnął (...)

W związku z tym Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu się prawo do emerytury od dnia (...). t.j. daty ukończenia 60 roku życia.

PW/mt